

Bulletin Tijdschrift

ALLIANCE NUMISMATIQUE EUROPÉENNE
EUROPEES GENOOTSCHAP VOOR MUNT- EN PENNINGKUNDE

VOL. XVII (1967) N° 10

SYCEE ZILVER

Spreekbeurt voor de afdeling : Zuid-West-Vlaanderen

Mogelijk is het de eerste keer dat U het woord « sycee-zilver » hoort, maar U kan er ook mee vertrouwd zijn en tenslotte is er dan deze spreekbeurt om U met de munten onder deze naam bekend te maken.

Want onder de benaming « sycee-zilver » kennen wij immers verscheidene muntsoorten en muntvormen, naar gelang deze munten veelvoudend of onderdelen van de eenheid zijn.

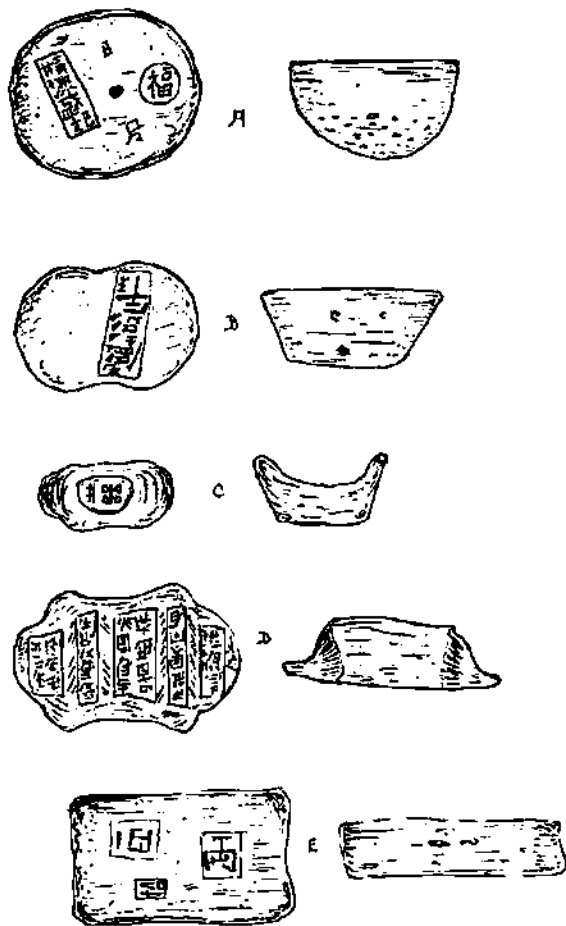
De oorsprong van deze munten is in China te vinden en het mag hier wel aangestipt, dat de Chinezen al een aardig stuk muntgeschiedenis achter de rug hadden, toen wij westerlingen nog aan ruilhandel deden in zijn primitieve vorm.

Het woord « Sycee » zelf is een vertaling van « sai ssu », wat bedoeld wil « zuiver zilver » maar... er is ook nog een andere versie, namelijk « se sze » en, vertaald, wil dat zeggen : « fijn gegoten zilver » en dat strookt ook met de waarheid.

Sommige van deze muntsoorten komen ook voor onder de meer bekende westerse benamingen als : Bootjeszilver, Schuitzilver, omdat hun vorm en uitzicht met een bootje of schuitje te vergelijken is, Klomp-zilver hoort men ook al eens zeggen, want het is ook een klompje dat men te zien krijgt en tevens is het ook te vergelijken met de « houten klompschoen » die de Chinese dames droegen, althans vóór de jaren twintig ; Pack-saddle is de gebruikelijke Engelse

of Amerikaanse uitdrukking voor deze munten en de Duits-spreekende numismaten hebben het wel over dezelfde muntsoort, wanneer zij het woord «Kessel-pauke» gebruiken, omdat een soort van deze munten sterk gelijkend is op het muziekinstrument dat wij dan «ketelpauk» noemen.

Ondanks het feit dat vóór 1850 in China, zilver als metaal voor omgangsmunt bijna niet in de omloop was en wij dan ook meer de bronzen muntsoorten kennen, waarvan de «sapeque of cash» als munteenheid met zijn vierkantige centrale opening ons allen vertrouwd is, toch is het gebruik van cysee munten al bekend onder de regering van keizer Kublilai-Khan, die van 1260 tot 1294 vol-

gens onze tijdrekening regeerde, en er zijn ook gegevens die er op wijzen, dat al in het begin van de Sung-dynastie, dus omstreeks 960, met het in voege brengen van deze muntsoorten begonnen was.

In hoofdzaak staan al deze munten in verband met een Chinese gewichtseenheid, namelijk de *Taël*, soms ook wel eens Chinese ons genoemd en zo geef ik U deze kleine basis als vergelijking: 1 Taël is gelijk aan 10 Mace, 1 Mace is weer onderverdeeld in 10 Candreens en 1 Candreen is gelijk aan 10 Cash, dus is de Taël gelijk aan 1000 cash en hebt U meteen een vergelijking tussen brons en zilver als waardeverhouding in het vroegere China.

Maar... en nu komt het: alle Taël zijn niet aan elkaar gelijk in gewicht, want dit is best aanneembaar, gezien de uitgestrektheid van dit land en als wij enkele honderden jaren in onze eigen gewesten teruggaan, dan komen wij ook tot de vaststelling, dat het pond te Antwerpen weer niet gelijk was aan dit van Brugge en Gent en Kortrijk ook weer verschillend waren aan de voorgaande.

Zo weegt de Taël van Sanghai 35.820 gram, deze van Halkwan 37.795 gram, terwijl deze van Tsaoping gelijk is aan het gewicht van 36.643 gram en toch is de Taël van K'uping met zijn gewicht van 37.3131 gram, algemeen aanzien als de Taël die als munteenheid-gewicht werd aanzien en daarop zouden dan ook de latere Chinese Taëlmunten en ook de Chinese dollars deze gewichtseenheid als basis krijgen of er een onderdeel van zijn, d.w.z. van deze K'uping taël gewicht zijn afgeleid.

Nu komen zowel van deze munten veelvouden en onderdelen voor, zo kan men krijgen: 1/4 Taël, 1/2 Taël, natuurlijk de eenheid, maar ook 2, 3, 4, 5, 10, 25, 50, 75 en 100 Taël, al zijn er ook nog varianten op deze verhoudingen; door het nawegen van het stuk dat men in handen heeft, kan men soms nagaan, in hoever het klopt met de eenheid, als wij tenminste kunnen achterhalen, door welk taëlgewicht het deelbaar is en soms zo de plaats van herkomst achterhalen, al schijnt het soms ook weer niet met de waarheid te kloppen, wanneer wij er soms in slagen de instempeling te ontcijferen.

Nu iets over de vorm van deze munten: algemeen is aangenomen dat de «ketelpaukvorm» (zie figuur A) de oudste vorm van uitgifte of aanmaak is, terwijl de schuit- of bootvormige muntsoort pas daarna zou zijn aangemaakt, maar onder deze muntsoort krijgen wij twee grote verschillen, namelijk de soort welke totaal is afgeplat bovenaan (zie figuur B) en de soort met hoog opstaande randen, dan vooral in de lengte van de munt (zie figuur C). In haarvorm zijn er ook te vinden (figuur E) al zou volgens de mij bekende gegevens deze soort de laatste zijn in uitgifte en omstreeks 1750 tot na 1800 zijn vervaardigd.

Als wij de «pack-sadle» er ook nog bijnemen (figuur D), maar ik moet er hier onmiddellijk op wijzen dat er heel wat aanleiding is tot woordenwisseling tussen numismaten of wij deze munt bij China

of bij Siam moeten klasseren, maar laten wij spreken over de vorm, die op een opgevulde letter H is te vergelijken met uitgebreide en afgeplatte zijden, die afkomstig zijn van het bewerken met een speciale tang toen het zilver nog week was, om de instempelingen erop aan te brengen en omdat die munten meestal werden aangeemaakt met het oog op betalingen aan het buitenland, komen wij aan de naam « pack-sadle », daar die munten verpakt en op zadels aangebracht, door karavanen meestal uit de provincie Yuannan-Fu naar Noord-Siam werden vervoerd.

De vraag blijft nu nog: hoe werden deze munten vervaardigd? De legering bestaat uit 980/00 fijn zilver en dit werd gegoten in vooraf gebakken vormen van klei, de er in voorkomende instempelingen werden aangebracht wanneer het zilver nog gedeeltelijk week was, zodat er haast géén munten voorkomen met precies dezelfde vorm, want telkens ging bij het aanbrengen van de instempelingen de gietvorm in klei stuk.

Wel nemen wij aan dat de vormmaker over een houten of metalen gereedschap beschikte om de gewenste vorm in klei te bekomen en er dus min of meer toch van een gelijkvormigheid kan worden gesproken.

Zo is het steeds goed te zien dat deze munten en vooral aan de zijkanten en de onderzijde, sporen vertonen van giettechniek, terwijl ook luchtballen en gietrimpels steeds zijn waar te nemen.

Meestal zijn de waarden van $1/4$ Taël en $1/2$ Taël niet van een instempeling voorzien, daarentegen zijn de eenheid en de veelvoudens wel van één of meer stempels voorzien, die telkens zijn aangebracht en die vermelden dan ook ondermeer: het zilveragehalte, het gewicht, de bank van uitgifte en soms ook de naam van de gieter of de persoon die voor het gieten en het gewicht verantwoordelijk was, kortom laat ons zeggen « de muntmeester » wat beter verstaanbaar is voor ons.

Om terug te komen op het feit dat zilver en zeker zilvere munten bijna niet in de gewone muntomloop voorkwamen, zijn deze muntsoorten waarover wij het hebben dan ook grotendeels bestemd geweest voor de handel met het buitenland, als bankprovisie, en kwamen die munten dan ook meestal maar terecht in handen van grote handelaren en rijke lui. Zo komt het ook en het is wel typisch dat deze munten welke in onze verzamelingen voorkomen, meestal niet of bijna niet uit China zelf afkomstig zijn, maar uit de buurlanden, al brachten zeelieden, ambassadepersoneel en geloofsbedelingen wel dergelijke munten mee, zo bestaat van dit soort munten en ook nog van andere Chinese objekten in Scheut een prachtige verzameling.

Veel van die munten, precies door het afvloeien naar het buitenland, zijn niet in hun oorspronkelijke staat bewaard gebleven, maar zo werden deze munten in Siam hersmolten en verwerkt tot de ons

méer bekende bolvormige munt, de « tical », ook de vier-tical munten in hoefijzervorm, bekend onder de naam van « Kha-Kim » zijn uit Chinees zilver vervaardigd; in Laos zouden deze munten ook gediend hebben als grondstof voor de staafvormige munten van dit land, terwijl wel met zekerheid kan gezegd worden dat ook de Japanse « Gho-Gin » munten uit het metaal van deze Chinese munten zijn aangemaakt.

Met het verschijnen van de zilveren munten in China zelf, d.w.z. vooral na 1875 en de massale aanmaak die volgde tot de jaren 1930, zijn niet alleen aan Taël munten in moderne uitgave, maar ook aan dollars en hun onderdelen, heel wat van de vroegere oude Chinese munten versmolten geworden, om als basismateriaal te dienen voor de meer moderne munt van deze tijd, wat niet zeggen wil dat zowel de munten in hun oude vorm, maar ook de nieuwere uitgiften van China nog voor vele verzamelaars het zorgenkind zijn, hoe ze dit alles eens in hun eigen verzameling zullen krijgen.

Op 5 april 1933 werd de wet van kracht die het gebruik van deze munten in hun oude vorm en dan wel bepaald cysee-zilver voor vervallen verklaarde, dit was dan meteen ook de doodsteek voor een eeuwenoude muntvorm en wat toen nog overgebleven was, ging met zekerheid de smeltkroes tegemoet.

Dat er vervalsingen zijn voorgekomen onder deze munten, zal U zeker niet verwonderen, en meestal is het hoge zilveragehalte, met lood of tin aangelengd.

Ondanks het feit dat ik mij onder géén geval wil laten doorgaan voor een « sinoloog » en zeker niet op het gebied van het oude China, hoop ik dan toch dat deze korte behandeling van Sycee-zilver U munten heeft laten kennen of Uw kennis over deze munten heeft aangevuld en U nu ook niet meer wantrouwig moet staan, wanneer U een munt onder deze vorm wordt aangeboden, al lijkt ze ook niet op de U zéér vertrouwde ronde schijven.

M. NULJTENS

GEGEVENS:

Chao Pao Chuan — Silver 1936,
China — Commission of Financial Experts — Nov. II. 1929.
EDKINS Joseph, *Banking and prices in Cina*, Shanghai, 1905.
Literary Digest, 1930, vol. 104, *Passing of the Haikwan Taël*.
Williams TALCOTT, *Annals of the American Academy*, 1897, vol. 9 — *Silver in China*,
Gegevens uit verschillende losse bronnen en veilingkatalogi.

* * *

FASCISTISCHE EN NATIONAAL-SOCIALISTISCHE SYMBOLEN OP ITALIAANSE EN DUITSE MUNTEN

Een van de machtigste wapens waarover een diktatuur beschikt is ongetwijfeld de propaganda. Deze propaganda die er aanvankelijk slechts op gericht is een bepaalde groep aan de macht te brengen, wordt, wanneer dit eenmaal is geschied, verder uitgebouwd tot een mechanisme, waarvan de werking doordringt tot de meest uiteenlopende uitingen van het openbaar leven. Radio, pers en massavergaderingen waren gedurende de periode tussen beide wereldoorlogen vanzelfsprekend de meest aangewezen en tevens de efficiëntste hulpmiddelen om de nieuwe doktrines populariteit te verschaffen. Dit neemt echter niet weg dat ook oudere en reeds beproefde methodes opnieuw werden aangewend, en hier komen we dan onmiddellijk bij de munt. Om de betekenis van de munt als draagster van nieuwe ideeën ten volle te vatten hoeven we niet eens zo heel ver in de geschiedenis terug te gaan : laten we slechts enkele Franse munten naast elkaar leggen. Als we ons even de moeite getroosten om de teksten te ontcijferen en de symbolen te interpreteren, die tussen 1774 en 1871 op deze stukken verschijnen en na enige tijd opnieuw verdwijnen, krijgen we een overzicht in vogelvlucht van nagenoeg een eeuw Franse geschiedenis met inbegrip van alle elkaar afwisselende gedachtenstromingen die eraan ten gronde lagen. Het moet ons dan ook niet verwonderen dat eveneens het optreden van Hitler en Mussolini, dat zonder enige twijfel sterk ideologisch getint was, sporen heeft nagelaten in de numismatiek.

Wat **ITALIE** betreft, wordt de richting, waarheen Mussolini's totalitaire politiek het Italiaanse volk zou leiden, het duidelijkst geïllustreerd door de motieven die op de zogenaamde herdenkingsmunten verschenen, nl. :

1. **Op binnenlands vlak** : de versteviging van de positie van het fascistisch bewind. De eerste herdenkingsmunten, die onder

Mussolini werden geslagen, waren dan ook gewijd aan de eerste verjaring van de fascistische machtsvername en droegen op de keerzijde een grote fasces met als legende: « Ottobre 1922-1923 ».

H. 1. 20 Lire (Goud — Y. 72)

H. 2. 100 Lire (Goud — Y. 73)

2. Op buitenlands gebied: de verhoging van het prestige van Italië via zijn fascistisch bewind en desnoods door middel van een nieuwe oorlog.

De herinnering aan de eerste wereldoorlog werd dan ook levendig gehouden.

Zo werd in 1925 een herdenkingsmunt gewijd aan de 10^e verjaring van Italië's intrede in de eerste wereldoorlog (Kz.: vaandrig bescheiden fasces) en in 1928 aan de 10^e verjaring van het voor Italië victorieuze einde van diezelfde oorlog (Kz.: grote fasces met leeuwepoot erin verwerkt).

Na de machtsvername van Hitler in Duitsland houden dergelijke herdenkingslagen vanzelfsprekend op.

H. 3. 100 Lire (Goud — Y. 74)

H. 4. 20 (Zilver — Y. 64)

De propaganda voor het fascisme bleef nochtans niet beperkt tot de herdenkingsmunten: ook op de keerzijde van de courante geldstukken werden de traditionele motieven geleidelijk verdrongen door fascistische symbolen. Dit geschiedde echter in verschillende etappes:

1. Reeds in 1923 werd, aansluitend bij een reeds bestaande reeks nikkelstukken (20 c., 25 c., 50 c., 1 L.), een stuk van 2 Lire geslagen met een grote fasces op de keerzijde.

1. 2 Lire (Nikkel — Y. 50)

2. In 1926 werd een aanvang gemaakt met de uitgifte van een eerste autonome reeks courante zilver- en goudstukken, die op de keerzijde allerhande motieven droegen, waarin de fasces meest kunstvol werd verwerkt. Van de munten die waren gecreëerd vóór het Mussolini-Regime werden enkel de bronzen stukken van 5 en 10 centesimi nog verder geslagen. Overigens werd de muntslag beperkt tot de nieuwe reeks.

2. 5 Lire (Zilver — Y. 61)

3. 10 Lire (Zilver — Y. 62)

4. 20 Lire (Zilver — Y. 63)

5. 50 Lire (Goud — Y. 75)

6. 100 Lire (Goud — Y. 76)

3. Daar de koning van Italië in 1935 tevens keizer van Ethiopië was geworden, lag het voor de hand dat de gehele muntslag werd onderbroken en vervangen door een volledige reeks, waarvan de voorzijde gekenmerkt was door de nieuwe titulatuur « Re e imperator » en de keerzijde door een verwerking van de fasces in een aantal nieuwe motieven.

7. 5 centesimi (Brons — Y. 77)

8. 10 centesimi (Brons — Y. 78)

9. 20 centesimi (Nikkel — Y. 79)

10. 50 centesimi (Nikkel — Y. 80)

11. 1 Lire (Nikkel — Y. 81)

12. 2 Lire (Nikkel — Y. 82)

13. 5 Lire (Zilver — Y. 89)

14. 10 Lire (Zilver — Y. 90)

15. 20 Lire (Zilver — Y. 91)

16. 50 Lire (Goud — Y. 92)

17. 100 Lire (Goud — Y. 93)

18. 100 Lire (Goud — Y. 94)

4. Terwijl de motieven van deze laatste reeks ongewijzigd bleven tot de val van Mussolini, greep in 1939, blijkbaar als gevolg van het uitbreken van de tweede wereldoorlog, nog een metaalverandering plaats en wel in die zin dat aan de bronzen munten aluminium werd toegevoegd, terwijl de nikkelstukken werden vervangen door munten uit acmonital. Ook werden geen goud- of zilverstukken meer geslagen.

19. 5 centesimi (Aluminium-Brons — Y. 83)

20. 10 centesimi (Aluminium-Brons — Y. 84)

21. 20 centesimi (Acmonital — Y. 85)

22. 50 centesimi (Acmonital — Y. 86)

23. 1 Lire (Acmonital — Y. 87)

24. 2 Lire (Acmonital — Y. 88)

Ook in DUITSLAND werden, onder het Nazi-Regime, de munten aangewend als propaganda voor het heersend regime. Zo werd, blijkbaar in navolging van wat een tiental jaren tevoren in Italië was geschied, de eerste verjaring van het Nazi-Bewind in herinnering gebracht door de uitgifte van een drietal herdenkingsmunten. Deze munten droegen op de voorzijde de militaire kerk van Potsdam (met of zonder legende « 21 März 1933 ») en op de keerzijde de Duitse arend, geflankeerd door twee kleine hakenkruisjes.

H. 1. 2 Mark (Zilver — Y. 83)

H. 2. 5 Mark (Zilver — Y. 84)

H. 3. 5 Mark (Zilver — Y. 85)

Wat het courant geld betreft, zijn de munten met Nazi-Symbolen nagenoeg te herleiden tot twee grote reeksen:

1. Een vóór-oorlogse reeks uit Brons, Aluminium-Brons, Nikkel en Zilver, waarop steeds een arend voorkomt met een hakenkruis in de klauwen.

1. 1 pfennig (Brons — Y. 88)

2. 2 pfennig (Brons — Y. 89)

3. 5 pfennig (Aluminium-Brons — Y. 90)

4. 10 pfennig (Aluminium-Brons — Y. 91)

5. 50 pfennig (Nikkel — Y. 93)
6. 2 Mark (Zilver — Y. 96)
7. 5 Mark (Zilver — Y. 97)
2. Een oorlogsreeks uit zink en aluminium met gelijkaardig motief.
 8. 1 pfennig (Zink — Y. 88a)
 9. 5 pfennig (Zink — Y. 90a)
 10. 10 pfennig (Zink — Y. 91a)
 11. 50 pfennig (Aluminium — Y. 92)
3. Naast deze twee reeksen werden nog twee zogenaamde « legermunten » geslagen, waarvan de voorzijde helemaal werd ingenomen door een groot hakenkruis.
 12. 5 pfennig (Zink — Y. 94)
 13. 10 pfennig (Zink — Y. 95)

BESLUIT.

1. Zowel in Duitsland als in Italië werden, onder de totalitaire regimes van Hitler en Mussolini, de traditionele motieven geleidelijk van de munten verdrongen door afbeeldingen, waarin partijsymbolen een rol spelen.

2. Terwijl dit in Duitsland op een stereotype wijze geschiedde (bijna steeds: arend met hakenkruis in de klauwen), had men in Italië heel wat meer oog voor variatie en voor het esthetisch aspect van de munten.

3. Noch Mussolini, noch Hitler hebben zichzelf op de onder hun regime geslagen munten laten afbeelden.

Wat Mussolini betreft, baart dit weinig verwondering, daar de koning van Italië uiteraard de aangewezen persoon was om op de munten te worden geportretteerd. Dat echter ook Hitler blijk heeft gegeven van deze voor hem enigszins ongewone bescheidenheid, verleidt ons er nochtans toe daarvoor enige verklaring te zoeken. Mijns insziens moet dit dan ook eens te meer geïnterpreteerd worden als een vorm van navolging van zijn Italiaanse geestesverwant, en wel in die zin dat Hitler op de voorzijde van zijn courante zilverstukken de man heeft laten afbeelden die hem de macht had in handen gegeven, nl. president Hindenburg, hem hierdoor in zekere zin op één lijn stellend met niemand minder dan de koning van Italië, die het een decade te voren evenzeer had mogelijk gemaakt dat Mussolini er zijn machtspositie uitbouwde.

Gent

F. VAN DEN KERKHOVE

LE CONGO CHANGE D'UNITÉ MONÉTAIRE

Ainsi que vous l'avez appris par la presse belge en juin dernier la République démocratique du Congo a modifié complètement

son régime monétaire, remplaçant l'unité monétaire, le franc, par une nouvelle unité monétaire le zaïre.

Cette décision résulte de l'ordonnance-loi n° 67/266 du 23 juin 1967, prise par le Président de la République.

Le général Mobutu, à la veille du 7e anniversaire de l'indépendance de son pays, a voulu supprimer une des survivances du régime colonialiste.

La nouvelle unité monétaire est donc désignée par le terme « Zaïre » qui était le nom employé au temps des récits romanesques pour désigner le fleuve Congo.

Ce nom, ainsi que le disait le général Mobutu, lorsqu'il a prononcé son allocution du 25 juin, « évoque le fleuve majestueux qui arrose la République et dont les affluents unissent les eaux de toutes les régions du Congo, symbole de l'union totale et de la cohésion nationale » (ne).

Le symbole du zaïre est un « Z » majuscule.

Par rapport au F.C. le zaïre vaut 1.000 F.C.

Par rapport au F.B., le zaïre vaut 100 F.B. ou 2 \$.

En fait, le changement de monnaie ne fait que constater officiellement la dépréciation de la monnaie congolaise et entériner en grande partie ce que valait le F.C. au taux de change parallèle.

Partiellement, puisqu'à l'époque il fallait environ 13 F.C. pour 1 F.B. et que le taux officiel du change a été arrêté à 10 F.C. pour 1 F.B. La dépréciation se poursuit encore puisque actuellement il faut 15 F.C. pour 1 F.B.

Le zaïre est divisé en cent parties égales appelées « likuta » au singulier et « makuta » au pluriel.

Le likuta vaut donc 10 F.C. et théoriquement 1 F.B.

Le symbole du likuta est la lettre « K » majuscule.

Le likuta signifie monnaie trouée; c'était ainsi que les Congolais désignaient les pièces de 0,25, 0,10 et 0,05 frappées du temps de Léopold II et Albert Ier.

Le likuta se subdivise à son tour en 100 sengi. Le symbole du sengi est la lettre « s » minuscule.

Le sengi voudrait dire coquillage dans le dialecte en usage dans le Bas-Congo.

Le sengi vaut 10 centimes congolais ou 1 centime belge.

La nouvelle monnaie est matérialisée par de nouvelles pièces et de nouveaux billets qui ont été mis en circulation depuis le 26 juin 1967.

Jusqu'au 30 juin 1968, pièces et billets anciens et nouveaux auront simultanément cours.

Les billets émis sont de 5 Z, 1 Z, 20 K et 10 K.

Les pièces sont de 5 K, 1 K et 10 s.

Examinons successivement les nouvelles pièces.

1. La pièce de 5 makuta porte au droit l'effigie du général Mobutu avec l'inscription en lettres de cinq makuta et le millésime 1967.

Au revers, au centre l'inscription « 5 K » entourée des mots « Banque nationale du Congo ».

La pièce de 5 K est légèrement plus grande que notre pièce 5 F.B. ; elle est en cupro-nickel.

2. La pièce de 1 K porte au droit, les armoiries de la R.D.C. se composant d'une tête de léopard encadrée à gauche d'une branche de palmier et d'une flèche, et à droite, d'une pointe d'ivoire et d'une lance, le tout reposant sur une pierre avec en-dessous la devise « Justice - Paix - Travail » (re-sic). Au-dessus le chiffre un likuta en toutes lettres et en-dessous le millésime 1967.

Le revers se présente comme celui de la pièce de 5 K. avec au centre l'inscription « 1 K » entourée des mots « Banque Nationale du Congo ».

La pièce est du même format que la pièce d' 1 F.B. ; elle est faite en aluminium.

3. La pièce de 10 s. porte au droit la reproduction d'un léopard sur une branche d'arbre avec au-dessus les chiffres dix sengi en toutes lettres et en-dessous le millésime 1967.

Le revers se présente également comme celui de la pièce de 5 K avec au centre les chiffres 10 en grand et la minuscule s pour sengi.

La pièce est du format de notre pièce de 0,25 et est faite en aluminium.

Bruxelles

P. LE MAIRE

* * *

PUBLICATIONS RECUES

AZEREM, XXII, évfolyam 1966, Budapest.

— Observations sur la question du premier monnayage hongrois.

— Ordres et décorations de la Hongrie.

— Surcharges hongroises sur les billets de banque austro-hongrois 1918-1920.

NUMISMATISCHES NACHRICHTENBLATT, septembre 1967.

— Nordwestdeutsches Münzsammlertreffen in Minden am 2-4 Juni 1967.

— Nouvelles des clubs affiliés.

— Actualité, nouveautés, bibliographie.

WHITMAN NUMISMATIC JOURNAL, septembre 1967.

— Bibliographie, nouveautés.

— College Currency.

— From pillar to post.

— Brazilian leper colony Tokens.

WORLD COINS, septembre 1967.

— Ancient World Mint Marks.

— First mint in Americas.

— New Zeland D Day.

— Treasure Trove.

VENTES

8 octobre — Hôtel Rameau Versailles (B. Poindessault, 33, rue Montpensier Paris 1. Expert).

17 au 19 octobre — G. Hirsch à Munich.

23 au 26 octobre — K. Kress à Munich.

24 au 27 octobre — Dorotheum à Vienne.

LISTES

De Mey J. Septembre 1967.

Dombrowski H. Juillet 1967.

Giesen A. Août 1967.

Kimpel W. Septembre 1967.

Monnaies et médailles. Septembre 1967.

De Falco G. Septembre 1967.

Wruck W. Juillet 1967.

* * *

MEN SCHRIJFT ONS...

ON NOUS ÉCRIT...

Zuid Afrika

Ik bezit in dubbel:

Krügercrown 1892

2 1/2 shilling 1897

2 shilling 1897

Wie wil ruilen tegen stukken van andere data's? Voorwaarden te bepalen.

Afrique du Sud

Je possède en double:

Couronne Krüger 1892

2 1/2 shilling 1897

2 shilling 1897

Qui veut échanger contre pièces d'autres dates d'émission? Conditions à convenir.

Abel EVRARD, 279 Muggenberglei
Deurne (Antwerpen)

Een vraag : Proefslag of Naslag?

In mijn verzameling heb ik een vrijwel prachtig 5 centimes-stuk 1829 van Charles X, voor de Franse Koloniën, in geel koper van 27 mm doormeter en met gladde rand.

Deze munt is gewoonlijk in rood koper, van 26 mm doormeter en met ingekeepte rand.

Specialisten van Franse munten zullen wellicht weten te zeggen of het een proefslag ofwel een naslag is.

Voor het gepaste antwoord zeg ik bij voorbaat dank.

E. VANDERCAMMEN

CATALOGUES DE MONNAIES ÉMISES PAR LES PROVINCES MÉRIDIONALES RÉVOLTÉES CONTRE LEURS SOUVERAINS LÉGITIMES (+ monnaies de siège)

XXXVI

Siège de Luxembourg 1794-1795

Après la chute de la Belgique, nos troupes se réfugient dans la dernière province des Pays-Bas restée sous la couronne autrichienne, le Luxembourg. La position est forte mais cette situation est de courte durée, ne laissant aucun répit : le 21 novembre 1794 le général Moreau avec 25.000 hommes investit la place. Le gouverneur, le Feld-marechal Bender est octogénaire mais il galvanise sa garnison de 12.000 hommes bien approvisionnée et le siège traîne en longueur. La citadelle de Luxembourg creusée dans le roc (elle mérite son nom de Gibraltar du Nord qui lui sera donné plus tard) permettait une résistance indéfinie si elle eut pu être approvisionnée mais ce ne fut pas le cas et seule la famine en eût raison. La garnison fut libre de partir avec armes et bagages abandonnant cependant aux républicains 400 émigrés. Ceux-ci furent, comme le prescrivait la loi du 18 Vendémiaire An I, passés par les armes. Un armement important et un stock de métal précieux tomba aux mains des Français.

Très tôt pendant le siège, le numéraire vint à manquer mais le métal ne faisait pas défaut (on avait transporté les trésors des environs, principalement des églises, dans cet asile présumé sûr). Il fut décidé le 13 janvier 1795 de faire fabriquer des Kronentaler d'argent de 72 sols et pesant une once (13 löthing comme indiqué sur les pièces) et des pièces d'un sol, faites avec un cuivre jaune allié d'un autre métal provenant des vieux canons. Après le siège, ces pièces furent abondamment copiées par des faussaires qui usaient de la facilité du surmoulage, les pièces originales étant elles-mêmes coulées. Il reste très malaisé de déterminer si l'on se trouve devant une imitation ou non, tous les degrés de dégénérescence existant. Cependant le procédé du surmoulage faisant théoriquement perdre du volume à la pièce batarde, on peut considérer qu'il existe deux types différents, le second ayant trois (ou plus) mm. de moins en module que le premier. Les petits modules, ou imitations certaines gardent leur intérêt et sont à notre avis à collectionner. Pour terminer signalons que dans la RBN 1894 est signalée l'existence d'un exemplaire de meilleure facture et qui a été frappé au balancier. Personne n'a jamais vu cette monnaie fantôme et divers auteurs s'abstiennent de la signaler. Nous ajouterons que l'auteur qui a signalé cette pièce n'était pas à sa première bévue comme en témoignent des écrits de ses confrères de l'époque.

1) Couronne de 72 AS 1795 Argent.

n/ En plein champ :

AD-USUM-LUXEMBURGI- CCVALLATI —. 1795.

r/ Chiffre 13 dans une couronne de lauriers surmontée de :
.LXXII. —. ASSES.

Rond, tranche lisse, module 39, poids 28,85 g.
B.V. 263 ; V. G. 460 ; D. Mey. 132.

2) **1 SOL 1795.** — *Bronze de canons*

d/ Armes luxembourgeoises couronnées et accostées de F-II.

r/ En plein champ :

I — **SOL** — 1795 — I

Rond, tranche lisse, module 31 à 32 mm. ; poids théorique 13,25 g.
B.V. 265 ; V.G. 461 ; D. Mey. 133.

3) **1 SOL 1795.** — *Alliage jaune*

Comme la pièce précédente mais module inférieur à 29 mm.

Bulletin et rédaction: DE MEY J., 58, rue de l'Association, BRUXELLES 1
vlaams gedeelte: MOORS E., 161, Oude Antwerpsebaan MECHELEN

Cotisation et correspondance - Bijdrage en briefzending : LE MAIRE, P.,
Membre protecteur: 200 fr. | membre : 150 fr | à verser à | 53, Av. de Broqueville
Beschermend lid : 200 fr. | lid : 150 fr | te storten aan | de Broquevillelaan

à BRUXELLES 15 ou au CCP 8460.38 de l'Alliance à Bruxelles.
te BRUSSEL 15 of op PCR van het Genootschap te Brussel.

Membres français : correspondance à HERSSENS, Willy, Résidence
« Ambèrès » 2 rue Gounod, ANVERS.